

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Це число Курбасівських читань — своєрідний підсумковий діалог з нашим читачем і глядачем. У 2015 році — наш ювілей — ми розпочали свою діяльність 20 років тому без даху над головою, без жодної матеріальної бази і рік без зарплат. І так — 10 років. На жаль, держава і надалі фактично не забезпечувала бюджетом статутну діяльність Центру...

Здобутки майже неможливо перерахувати — і не погорда диктує ці слова. Головне — створення власне Центру — інноваційної європейської установи нового типу з п'ятьма стратегічними напрямками, підпорядкованими ідеї реінтеграції національної української художньої культури і науки у європейський і світовий контекст.

Усі двадцять років основою Центру і його живим серцем є команда науковців. Серед десятків його проектів варто згадати хоча б вперше видану — і поки що єдину в новітній Україні — *«Історію українського театру ХХ ст.»*, здійснену на засадах нових методологій, де поряд з такими видатними вченими, як М. Попович, друкувалися молоді дослідники Н. Шевченко, В. Селіванова та ін. Або проект О. Коваленко *«Бесіди про театр»*, перший і на той час єдиний, присвячений відомому українському режисеру С. Данченку.

Тезово. Понад 100 проектів, вистав, художніх акцій модерного та інноваційного спрямування. 57 книг і монографій, в тому числі перша — і поки що єдина — в новітній Україні *«Історія українського театру ХХ століття»*, здійснена на засадах нових методологій. 25 міжнародних наукових конференцій, зокрема, і мовою приймаючих конференцію країн. Створення постійного, щорічного наукового вісника (видання ВАК, 13 книг) з актуальних питань художньої культури і театру зокрема.

І головне.

Відбулося введення імені Леся Курбаса у європейський і світовий контекст.

За п'єсами наших драматургів йдуть спектаклі у 15 країнах світу. Наші прем'єри відбулись в Амстер-

дамі, Парижі, Москві, Варшаві, Вроцлаві, в Естонії, Швейцарії та ін. Окремі праці наших науковців перекладено 33 мовами світу.

Було створено унікальну Вільну Інноваційну Академію Театру (ВІАТ), методологія якої дозволяла засвоювати світові художні методи вчетверо результати вніше, ніж це і досі робиться у традиційних творчих вишах... Реінтеграції України у європейський і світовий контекст сприяли проекти нашої драматургічної лабораторії, зокрема, проект «Сучасна європейська драма. Перехрестя культур».

Європейського контексту набувала співпраця з 27 країнами світу, серед яких – США, Польща, Італія, Франція, Німеччина, Швеція, Єгипет, Австралія і провідні театральні центри і театри (як приклад – Центр Гротовського, Центр центральної і східної Європи, The Royal Court Theatre). Багаторічні постійні проекти з Конфедерацією театральних Спілок і НСТД України (18 країн) з підтримки молодих театральних митців. Видавничий проект з Міжнародним Інститутом Театру (Париж)...

Наші пошуки супроводжувались Літніми школами з сучасної режисури, драматургії, хореографії, акторської майстерності за участі актуальних європейських майстрів. Формувало нову реальність і створення авторських театральних та сценографічних майстерень (Дмитро Лазорко, Олег Ліпцин, Олександр Балабан, Ірина Волицька, Анна Александрович, Олег Драч, Галина Стефанова, Лариса Венедиктова, Олександр Чайка, Володимир Карашевський, Сергій Маслобойщиков). І драматургічної лабораторії. Театр завжди був для нас Суб'єктом, вільним, розумним Солярисом. І діяв у полілозі з кінематографом, візуальним та актуальним мистецтвом. Тому кіно в Центрі стало природним партнером театру. А щорічний мінікінофестиваль за спецпрограмами – «Європейський експрес» (вже п'ятий) – підкреслював зрушення в художньому контексті на користь більш

складних стосунків усіх його суб'єктів.

Гуманістичні акції Візуальної лабораторії, проекти майстерні «Театр у кошику» і дос.театру на Сході, а також спільні проекти з експериментальною лабораторією театру Ля Мама (США) з драматичних сторінок життя Донбасу під час російської агресії додавали лірично-трагедійної температури нашій сучасній історії.

Одним з надважливих здобутків Центру за ці роки стало *ініціювання нового напрямку в гуманітарній науці – синергетики художньої культури, зокрема, сегменту дослідження відкритих нелінійних художніх систем у постнекласичному часопросторі*. Ми видали 7 монографій з цих проблем.

Введення імені і практики Курбаса у європейський контекст і реалізована на даному етапі ініціатива по створенню нового напрямку підтримала Європа – Центру, що вже одержав статус *національного*, вона надала найвищий статус серед наукових установ України – категорію А, яка передбачає спеціальну державну підтримку... На жаль, держава уникла цієї рекомендації.

У цьому числі Курбасівських читань ми передусім акцентуємо дискурс про наші цінності, орієнтації і наші референтні групи. Його побудовано за іншими алгоритмами і промовляє він іншою мовою. Акцент – на теорії. Не випадково означено вектор руху як *футурологічний*. Ми продовжуємо лінію інновації.

Переважно тут статті, сказати б, сталкерів гуманітарного простору – тих, хто є автором оригінальних ідей або ініційованих ними напрямів (Ірина Добронравова, Володимир Кізіма, Неллі Корнієнко, Олена Левченко).

Є тут і теоретики ризикованих і сміливих «теоретичних ігор», своєрідних «ігор в бісер», де зазіхання «погратися» на онтологічному (*параонтологічному*) рівні призводять до нетривіальних для акту-

ального часу референцій (Андрей Беліченко). Наявні тут і вкрай процесуально відкриті коректні дослідження, що торкаються феноменів, які тільки-но переживають своє *становлення* (Наталія Кочубей, Оксана Танюк, Мар'яна Матвейчук).

Теоретичний шарм статей (такий теж може бути), зосереджених на камерних — і що цікаво, класичних — локусах, може несподівано скласти цікавий зсув предмету дослідження, як от у Валерія Панасюка в його мікроаналізі «на берегах п'єси».

Ми відчуваємо потребу говорити розкутіше і сміливіше заходити на суміжні території — тому тут філософія сусідить з новітніми підходами культурології, мистецтвознавство — з фізикою, антропологія — з тоталогією. Тут класичний і некласичний ресурс комфортно почуваються у діалозі з постнекласичним, зокрема, синергетичним і тоталогічним.

Ми невільно — і це ознака сучасного постнекласичного буття — заходимо, так чи так, на територію дії *епістемологічного анархізму* Пола Фейерабенда, яка не довіряє будь-яким універсаліям щодо істини та її пошуку.

Істина ухияється від земної тверді, вона сама зараз є мандрівником за прикладом головної максими Сквороди... Зараз такий етап. Статті вісника вступають між собою у дивовижний полілог класично універсального і спонтанного, живого дихання пошуку тут-і-зараз. «Підтекстом» цієї лексики є фундаментальні закони *єдності* культури і науки. Єдності Буття.